

Політична, просвітна і господарська часопись. Виходить що тижня в суботу.

Редаґує: Д-р СТЕПАН БАРАН.

ПЕРЕДПЛАТА: В Австрії й Угорщині: річно 6 кор., піврічно 3 кор., чвертьрічно 1.50 кор. Поодиноке число коштує у Львові 10 сот., на провінції 12 сот.
За границею „Свобода" коштує на цілий рік: В Німеччині 6 марок; в Росії 3 рублі; в Америці 2 долярі.
Адреса Редакції і Адміністрації: „СВОБОДА", Львів, Ринок ч. 10., II. поверх.

Ч. 31. ЛЬВІВ, субота, дня 29. липня 1916. Рік XX.

Господарська відбудова краю.

Війна нанесла нашому краєви необчислимі шкоди. Сотки громад — передовсім сільських — знищено зовсім, тисячі громад в значній части, не кажучи про те, що зменшило ся непомірно число коний і худоби, здебільша пропав також мертвий інвентар, а навіть одіж і все треба буде відбудовувати від самих основ, наче на якім поселеню в Канаді або в Бразилії.

Звісно, що тими, що з приводу війни найбільше потерпіли є наші селяни, бо східна Галичина вже повних два роки є побоєвищем міліонових армій. Висоти шкід ще доси не устaлено, бо значна частина східної Галичини є ще доси занята ворогом, в кождім случаю сі шкоди виносять кілька тисячів міліонів (кілька міліярдів) корон. Ся руїна тим більше страшна, що вже послідні два роки перед війною для господарства були дуже нещасливі. В році 1912 переведено частинну мобілізацію, що спричинила здержанє або значне ограниченє кредитів і банки стали стягати примусово свої вірительности. Застановленє кредиту є страшне навіть для краю, що знаходить ся в упорядкованих грошевих відносинах, а що доперва в Галичині, де бідне селянство є дуже задовжене, а ліцитацій є розмірно кілька разів більше як в инших краях нашої держави. В торговли і промислї йшло банкроцтво за банкроцтвом.

Рік 1913 був ще гірший. Безперестанні слоти і виливи спричинили в рільництві шкоду понад триста міліонів корон. На поли майже все погнило і селянам грозив голод, коли би не поміч правительства, що ратувало сільське населенє в многих повітах від голодової смерти.

Прийшла війна. Походи і відвороти війск, безперервні битви в области східної Галичини зробили решту. Москалї при своїм відвороті вилюднили деякі громади і позбавили нас робочих рук, яких тепер дуже потребуємо. Незміримих шкід воєнних не можна скоро винагородити, на се треба довгих років. Потреба відбудовати край, а з окрема хліборобство, о скільки лиш можна вже тепер, що держава і робить, покликавши до житя краєву централю для відбудови краю з осідком в Кракові.

Централя вже розпочала в західній Галичині праці над відновою знищеного господарського житя. Зі східної Галичини в наслідок воєнного положеня розпочато роботи тільки в повітах середущої частини краю, творячи в поодиноких повітах експозитури під проводом окремих інжинерів. Утворено при централи окремі відділи для рільництва, торговлї, промислу і міст і віднова господарського житя вже розпочала ся, на жаль однак не на великих і родючих просторах східної Галичини, де тепер чути пекольний танець великанських армій, але в щасливійшій все західній, мазурській, Галичині.

Та вся та робота, ведена державою показує що відбудова краю, не виратує і не поставить нашого селянства на ноги; наше селянство як було нуждарем перед війною, таким — тільки ще більшим нуждарем остало би і по війні мимо відбудови хат, а навіть достави господарського інвентаря. Треба сягнути до властивої причини галицької нужди, а нею є нездорові відносини земельні.

Галичина терпить на перелюдненє, не таке як в Китаю або в Індіях чи хочби в деяких державах і краях. Там на один квадратовий кільометер мешкає більше людий як в Галичині, але там більшість населеня жиє з промислу і торговлї, а лиш значна меншість з рільництва. В Галичині противно. Дві третини галицької людности жиє виключно з рільництва і хову худоби, а з української людности аж девять десятих і тому у нас на один квадратовий кільометер припадає більше хліборобської людности як деинди. І так на один квадратовий кільометер припадає хліборобської людности: в Англії 20, в Данії 34, в Австрії (без Галичини) 36, в Німеччині і Франції 37, то в Галичині аж 71.

І мимо сего не було би ще таки мови про перелюдненє в Галичині, що спричиняло перед війною масову утечу за море до Сполучних Держав і до Канади та зарібкову часову еміграцію за море і до Німеччини, коли управа рілї стояла би висше, а головно, колиби не величезні панські простори. Нигде в середущій Европі не припадає так богато управної землї на більшу (панську) земельну власність як у нас в східній Галичині, де зі сто моргів управної землї аж 42 належить до дідичів.

Натомість селяни хлібороби — се самі харлаки, чого також нема нигде в культурних краях з виїмкою хиба Буковини, значної части Угорщини, Румунії і Ірляндії. Половина селянських господарств в Галичині має всего від чверть до пяти морґів, а тільки одна четверта часть має від 5 до 10 морґів землї. Властивих селянських господарств о просторі від 10 до 20 моргів, отже господарств спосібних до житя і до розумної господарки є несповна одна четверта часть всіх селянських господарств. Ясне отже, що на таких карловатих господарствах не можна як слід господарити, не можна виживити численної родини, отже звідси еміґрація до чужих країв є конечним господарським явищем.

Сі болючі земельні відносини дали ся відчути державі дуже прикро особливо тепер в часі світової війни. Сотки тисячів здорових мущин з Галичини працювало в хвили вибуху світової війни в Сполучених Державах і в Канаді і вони всі пропали для нашої оружної сили, бо не могли дістати ся до Австрії. Є се величезною військовою втратою для Австро Угорщини, тому нині всі признають, що треба витворити у нас такі господарські умови, які спинили би заморську еміграцію. Найважнійшим на се є переведенє парцеляції великих земельних посілостий між селян хліборобів, розумієсть ся між місцевих, а не з другої части краю з чужих провінцій. Нашій беззeмельній або малоземельній сільській людности дасть ся варстат праці, дасть ся спромогу до житя, устане причина до масової еміґрації, населенє остане в краю і своєю чисельною силою буде військовою підпорою держави і питомого промислу і торговлї. Великих панських маєтків є в східній Галичині до волї, отже є доволї землї, на якій в дорозї викупу можна би поселити малоземельну сільську людність.

Одним словом треба з приводу відбудови краю перевести великі земельні (аґрарні) реформи (зміни) та дати сільській хліборобській людности сильну господарську основу в формі земельних наділів. Без таких земельних реформ — всяка започаткована відбудова селянських господарств — хоч сама по собі конечна і добра — не поставить селянського стану на ноги, не усуне беземеля і мимо виданя міліярдів на відбудову знищених господарств, українські хлібороби в Галичині животіли би і по війні так, як і перед війною і так само втікали би за море, як се робили давнійше.

Попри клич зверхної відбудови села, наші рішаючі чинники повинні безуслівно видвигнути тепер клич широких земельних реформ!

Світова війна.

Минулі дни принесли на західнім і східнім фронті знова скріпленє неприятельської офензиви.

На російськім фронті.

Тепер найбільше завзяті битви в трьох відтинках того фронту: у відтинку угорсько-буковинськім, в Карпатах на лінії Яблониця-Татарів-Делятин і на Волині над рікою Липою, близько галицької границі. Через Буковину і дорогою на Делятин хотять Москалї перейти на Угорщину, в долину великої угорської ріки Тиси. На Буковині повело ся меньшим російським відділам лісистими горами передерти ся до области положеної на північ від провалу Прислупа і тут станули вони на части пограничної угорської землї. Відділи сі йшли далеко один від другого, ріжними лісовими дорогами й стежками і трудно було їх винайти та відперти. Та вкінци їх відперто.

Самим провалом Прислупа і ведучою туди дорогою російські війська не були заволоділи.

В лісистих Карпатах ведуть ся боротьби над долиною Прута, і на шляху який веде через Яблоницький провал і Делятин до Керешмезе і на Угорщину. Прут випливає під Говерлею, найвисшим верхом Чорногори і пливе через Ворохту, Татарів, Микуличин, в лівнічнім напрямі під Делятин, де скручує на схід і пливе в напрямі Коломиї. Здовж Прута йде зелізничий шлях на Угорщину зі Станиславова через Надвірну Делятин до Керешмезе і дорога, яка в Татарові звертає з долини Прута на полудневий захід до Яблоницького провалу. До того то зелізничого шляху і до тої дороги добили ся Москалі в области Микуличина, займивши спершу Пістинь а відтак Яблонів, що положені при дорозі з Кут до Коломиї; займивши Микуличин пішли Москалі одним відділом до Ворохти а другим обернули ся на північ проти Делятина, щоби забезпечити собі свій похід на Угорщину з заду. За Делятин ведуть ся до тепер бої, яких висліду ще нема.

На Волині стояли німецькі і австро угорські війска там, де зливає ся Липа із Стиром. Ту лінія тих війск виглядала як клин, на який з обох боків ударяли російські сили. Німецькі і австро-угорські війска перед російським огнем з обох сторін того клина відступили відти в область положену на полудневий захід від Берестечка. Таке випростуванє боєвої лінії було конечне. Тепер коло Берестечка ведуть ся криваві бої.

На італійськім фронті.

Італійська офензива, яка була притихла в послідних двох днях знова скріпила ся та дотепер не мала ніяких успіхів.

На заході.

Англійці розпочали чотирнайцятий з черги наступ. Англійці послугують ся тут найбільше кіннотою, яку заки дійде до стрілецьких ровів німецкої піхоти, та ж піхота вибиває. На фронті яких сорока кільометрів від місцевости Позієр аж по Вермандівєр, наступало на Німців близько двайцять дивізій то є яких 150 тисячів люда. Успіхи того наступу дуже малі в порівнаню до втрат, які потерпіли Французи і Англійці. Німці майже всюди встояли ся на своїх становищах.

Низше подаємо звіт австро-угорського і німецького ґенерального штабу за час від 19. до 25. липня включно.

Звіти австро-угорського ґенерального штабу.

Війна з Росією.

(19|7). Ніякої зміни. На полудневий захід від Молдави відперто декілька московських наступів. В области лісів і гір Яблониці і Жабя битва перейшла в численні окремі сутички. На полудневий захід від Делятина прогнали наші війска московські відділи, які перейшли на західний беріг Прута, за ріку, при чім полонили 300 бранців і добули 2 машинові кріси. Дальше на північ нічого, щоби мало значінє.

(20|7). На Буковині і на північний схід від провалу Прислуп не було нічого важного.

Коло Жабя і Татарова також учора продовжувалась боєва діяльність із змінним напруженєм.

На галицькім фронті на північ від Залозець місцями сутички передних сторожий.

На Волині німецькі війска відперли ворога на захід від низини, яку тягнеть ся на північ від Звиняча.

В закруті Стоходу, на полудневий схід від Кашівки, австро-угорські відділи заскочили висунений вперед московський шанець.

(21|7). На горі Капуль на Буковині відперто нові московські наступи. Верхи на північ від провалу Прислуп очищені з неприятеля.

Боротьби від Татаровом тривають дальше. Коло Ямної на полудневий захід від Делятина зломано декілька московських наступів.

В Куті коло устя Липи неприятель після кількадневного артилєрійского приготованя пішов наступом. Його наступ через Вербин здержано, та ми відступили з нашого висуненого наперед становища перед окриленєм, яке нам знова загрожувало в околици Берестечка.

Дальше на північ не було змін.

(22|7). Від вчера не було зміни.

На Буковині зусиля неприятеля заволодіти горою Капуль знова остали без успіху. Наші війска добули назад верх Магуру коло Татарова, який неприятель був поки що обсадив.

В области Обертина неприятельські стежні відділи розвивали більшу діяльність. Коло Бариша команда гонведів зігнала головну передну московську сторожу, уоружену в машиновий кріс.

Нове становище на полудневий захід від Берестечка заняли ми. Неприятеля який місцями йшов за нами відперто.

На захід від Луцка і над Стоходом не було нічого нового.

(23|7) На полудневий захід від Татарова, загрожені сильним московським наступом, веліли ми відступити нашим війскам, які боро ли ся на верху Магурі, до головного хребта Карпат. Впрочім при незміненім положеню нічого нового.

(24|7) Положенє не змінило ся. На горах на північ від провалу Прислуп і коло Лобачівки на Волині відперто московські наступи.

В східній Галичині на полудне від Дністра ударемнено артилерійським огнем похід неприятельних відділів.

На північ від Дністра наші передні війска з успіхом виконали нічні виправи.

(25|7). На полудне від Днїстра і на захід від Обертина зломав ся вчера наступ в нашім огни. Відперто російські наступи в стежних цілях на південний захід від Лобачівки. Впрочім пройшов день спокійно. Від нині рана розвивають ся бої на полудне від Берестечка.

Війна з Італією.

(19|7). Після нового сильного артилєрійського приготовленя пішли Італійці великими силами приступом на наші становища на схід від провалу Боркольо. Приступ відперто ручними гранатами і огнем машинових крісів. На каринтійскім фронті оживлений огонь гармат у відтинку Фелля і Пайблєр. Нічний наступ альпінів в области Міттагкофель розбив ся після звзятої боротьби супроти видержливости оборонців, які добули один машиновий кріс. Місцевість Тарвіс стояла вечером в артилєрійськім огни. На фронті на Сочею італійська артилєрія головно острілювала височину Добердо.

(20|7). Боєва діяльність була на загал мала. Тільки декотрі відрізки тирольського фронту східного і области сумежної в Каринтії хвилями були в значнійшім ворожім огни.

(21|7). Наші становища на схід від Боркольо остають постійно в сильнім артилєрійськім огни. Значні неприятельські сили, які в тім відтинку під заслоною мраки наближали ся до нашого фронту відперто, при чім потерпіли вони великі втрати.

На фронті долини Флямс італійська артилєрія видимо скріпила свій огонь.

Впрочім не стало ся нічого важного.

(22|7). Кілька відрізків фронту західного і східного в Тиролі оставало вчера в значнім ворожім огни артилєрійськім. На горбах на північ від Посіни війска наші заволоділи обсерваційною точкою і відперли сильний протинаступ.

В области перед укріпленями Паневеджо відперто наступи поодиноких італійських батальонів. На північ від просмику Рольо вдало ся неприятелеви заняти опірну точку, висунену вперед для обсерваційних цілий.

На фронті над Сочею місцями значна артилєрійська боротьба.

(23|7) По кількох днях супокою, що був наслідком обставин, прийшло вчера знов на фронті під Валь Сугано до дуже завзятих боїв. Поперті безнастанним, незвичайно сильним огнем, пішли Італійці до приступу кількакратно в кількох місцях. Всюди їх відперто серед найтяжших втрат. В тих боротьбах визначив ся незвичайно батальон стрільців ч. 7, та чеський полк піхоти, що проти їх становищ звертав ся головний приступ неприятеля. Також в области Панневеджіо поширюють ся бої. Наступ італійської бригади на гору на полудневий захід від Панневеджіо криваво відперто. Одночасно розбив ся на горах на північ від тої місцевости наступ італійського батальону. Відтинки нашого тирольського фронту, на яких вчера не було боїв, находили ся по найбільшій части під нагальним артилєрійським огнем На фронті Сочі було Монте Сан Мікельо сильно острілюванє.

(24|7) Проти наших становищ на полудне від Валь Сугана і в области Паневеджію і Пеллеґріно неприятель провадив дальше свої завзяті наступи без ніякого успіху. В ранних годинах кілька італійських батальонів з Ц. Морс вдовж гірського хребта два рази рушило до приступу. Оба рази неприятель мусів утікати, потерпівши при тім найбільші втрати.

В области Монте Зебіо протягом передполудня чотири італійські наступи остали ся без успіху. По полудни Італійці ще два рази повторили наступ на північне крило нашого фронту, знова серед як найбільших втрат їх відперто. На горах на північ і на полудне від Паневеджіо відперто три наступи. В ночи ще зломано огнем один наступ в околици Федая а другий на верхах на південь від Пеллеґріно. На фронті Каринтії і над Сочею нічого не стало ся.

(25|7) На південь від Валь Сугана йде неприятель щораз то новими наступами. В околици Ціма Маорс сильна італійська піхота йшла три рази до приступу. За кождим разом її відперто криваво в рукопашній боротьбі. В области Монте Зебіо був пополудни новий сильний наступ. Неприятелеви повело ся вдертись до одного з наших ровів, одначе його знова зовсім викинено. Італійці наступили раз-у-раз свіжими випочатими війсками в тім відтинку грацького корпуса. Об становище війск сього корпуса, яке вже в попередних боротьбах було дуже хоробре, розбивають ся зусиля неприятеля. Огонь італійської артилерії скріпив ся підчас наступів до великої сили. Все воно одначе даремно. Щоденні втрати неприятеля є незвичайно тяжкі. В горах Штільфзер відперто наступ компанії Альпінів на Наглєршпіце. На горах на південний схід від Борго розбито два італійські нічні наступи. В области провалу Ролле по італійських невдачах послідних днів ослабла видимо боєва діяльність. На фронті Сочі огонь з найтяжших гармат на Санта Лючія і на примісток на південь від Подгори. Неприятельські наступи на наші становища на хребті Монфальконе відперто.

Події на мори.

(20|7). В ночи з 14. на 15. с. м. наші торпедовці на середущім Адрійськім мори знищили італійське підводне судно, а в 12 годин пізнійше на полудневім Адрійськім мори підводне судно невідомої держави. Із залог обох суден нікого не можнп було уратувати. Ми не мали втрат.

Дня 19. рано три італійські гідроплянп перелетіли над північною областю Островів, кинули кілька бомб на місцевости і в сторону кораблів, що стояли на якорі і тих, що плили, не зробивши найменшої шкоди.

Два літаки приневолили ми злетіти в низ, з них один забрано на наш торпедовець. Летунів з обох літаків, трех офіцирів і одного підофіцира неранених полонено.

Звіти німецького ґенерального штабу.

На сході.

(19|7). Гінденбург: На полудне і полудневий схід від Риги розбили кількакратно наші хоробрі полки скріплені московські наступи серед незвичайно великих втрат ворога.

Кн. Леопольд Бав.: Фронт без змін. На двірці в Колодії і Богорольці на переповненій військовими транспортами лінії Минск-Барановичі знов кинено богато бомб.

Лінзинґен: По части дуже жива огнева діяльніст противників, особливо над Стохо-

дом і на захід і на полудневий захід від Луцка.

Ботмер: Нічого особливого.

(20/7). Гінденбург: Вчера ворог в наступах, піднятих на полудни знов по обох сторонах шляху Екав Кекав, на полудневий схід від Риги, не мав успіху. Побільшив тільки свої великі втрати. Московські патрулі і більші звідні відділи скрізь відперто.

Кн. Леопольд Бав.: В звязи зі значними боротьбами ручними гранатами в околиці Скорбови Москалі пішли наступом, який зовсім відперто.

Лінзінген: В закруті Стоходу, на північ від Сокола, ц. і к. війска пішли коротким наступом, виперли Москалів з передної лінії і пляново вернулись на свої становища.

На полудневий захід від Луцка німецькі війска знов посунули вперед становища до загальної лінії Терешківці Єлизатів.

Над долішною Липою і в околиці Вербина ворог скріпив свій огонь.

Ботмер: Нічого особливо важного.

(21/7). Група війск Гінденбурга: На полудневий схід від Риги стромів ся ворог тільки до слабших проб наступу, який здавлено в заснозку. Московські проби, по обох сторонах Фрідріхштадту пробувати перейти через Двину, ми ударемнили. На північ від Дветен малий відділ осягнув західний беріг. На північний схід від Сморгоня висунені полеві сторожі усунулись перед ворожими наступами.

Група війск кн. Леопольда Баварського: Положенє незмінене.

Група війск Лінзінгена: По здержаню московських наступів між Вербином і Коршовом взяли ми назад наш вистаючий лук перед сподіваними окрилюючими наступами.

Армія Ботмера: Крім дрібних боїв передних сторожий ніяких подій.

(22/7). По обох боках дороги Екав Кекав бранденбурські полки ставлять далі опір масовим московським наступам, які пополудни знов піднято і ведено до пізної ночі. Всі вони розбили ся серед великих втрат ворога.

На инших фронтах нічого особливо важного.

(23/7) На південний схід від Риги розбито пізним вечером неприятельський атак огнем, який замикав доступ. Німецькі батерії перешкодили пробам Росіян перейти через ріку коло Загатки, на південний захід від Берестечка.

(24/7) На північний части фронту і в области армії Ботмера крім боротьб патруль нічого не сталось. На північний захід від Берестечка сильні російські наступи зовсім відперто.

(25/7) Над Двиною відперто наступи слабших російських відділів і патруль.

Перед групою Лінзінгена дійшли ворожі наступи на фронті Стонівки на полудне від Берестечка на малій ширині аж до найпереднійшої лінії оборонної.

На захід від Бурканова зістрілено у воздушній боротьбі російський літак.

Зі світа.

Росія.

Сазонов уступив.

Російський міністер заграничних справ Сазонов уступив із становища міністра заграничних справ. Причиною його уступлення є недуга, яка ще збільшила ся після недавного нервового пораження. Сазонов був ще на коронній раді в головній кватирі зовсім здоров, та тепер він нездібний до ніякої праці і мусить на припорученє лікарів виїхати до одної з фінляндських санаторій. У него ослаблений зір і трудно приходить ся йому говорити. Є сумнівне, чи Сазонов буде міг у мово працювати.

На місце Сазонова іменовано президента міністрів і міністра внутрішних справ Штірмера міністром заграничних справ, який задержить дальше провід в раді міністрів. Сазонов був в Росії міністром заграничних справ від р. 1910 по Ізвольським, і він був одним з тих російських політиків, що перли до нинішної світової війни. Супроти українського народного руху відносив ся Сазонов крайно ворожо. Про Українців говорив два рази в Думі: раз перед війною, коли заявив, що відносини між Австрією і Росією не погіршать ся з причини української справи, а другий раз вже підчас війни; тоді-то забираючи голос в думі сказав, що одною з найважнійших цілий Росії в сій війні є поборенє українства.

Рівночасно з уступленєм Сазонова довершили ся ще инші зміни в російськім кабінеті. Міністром внутрішних справ іменовано Хвостова, а бувшого міністра внутрішних справ Макарова міністром справедливости. Уступив теж міністер рільництва Наумов.

Італія й Німеччина.

Дня 23. мая 1915 виповіла Італія Австро-Угорщині війну. Однак досі ще не виповіла вона війни Німеччині. Тепер що йно домагають ся деякі італійські політики і дневники, щоби Італія виступила до війни і з Німеччиною. Італійські дневники повні закликів до нової війни. Щож спонукало їх до такого ворожого становища супроти Німеччини? Ото ж говорять вони, що Німеччина заняла майно італійських підданих, яке находить ся в Німеччині і не пускає італійських горожан зі свого краю до Італії. Сі зарядження уважають згадані політики і дневники за ворожий крок, на який Італія після їх погляду мусить відповісти виповідженєм війни. Згаданє зарядженє Німеччини викликане однак тим, що Італія перша заборонила своїм банкам довершувати виплати для німецьких купців та утруднювала виїзд німецьким горожанам з Італії.

Телеграми принесли вістку, що на днях зібрала ся міністерська рада в Італії; вона займала ся рішенєм про війну або мир між Італією і Німеччиною. Поки що вона постановила не виступати до війни а виповісти тільки Німеччині торговельний договір. Про війну рішить вона пізнійше. Та яке небудь вийде з сїй справі рішенє, воно Німеччині не лячне. Нова війна може спричинити тільки незначне скріплене французького фронту італійськими війсками, які в переважній части звязані діяльністю австро-угорських війск.

Коли рішить ся Румунія?

Одною з найважнійших причин, які рішають про становище Румунії є бажанє перевести корисні жнива. Та з другої сторони спосіб як бере ся до сеї справи правительство вказує на те, що головним його змаганєм є зискати на часі і вижидати, як розвинуть ся дальші воєнні події, заки прийде рішити ся на сей, або на той бік. Румунське правительство заказало продавати що небудь із сегорічного жнива, поки урядово не буде устійнений його вислід, що має стати ся що йно 28. серпня. По тім реченци допера будуть означені скількости збіжа потрібні для консумції, засіву і військових цілий і тоді оповістить ся, скільки збіжа вільно буде продати за границю. До 28. серпня є увесь сегорічний збір занятий правительством, що рівнає ся заказови вивозу. Ясне є, що для сих заряджень були міродатні не так господарські, як політичні причини.

Отже не скорше можна сподівати ся рішення Румунії про те, чи вона буде вести війну і по чиїм боці, аж по 28. серпня сего року.

Дописи з краю.

Жидачів. *(Полеві роботи. Платня робітників. Полеві шкоди і процеси. Збірка на воєнні цїли)* Околиці Жидачева і Журавна були тереном завзятих боїв літом минулого року. Цілі села погоріли, так що декуди й сліду по людських оселях не остало ся. В повіті почала ся відбудова найконечнійших мешкальних і господарських будинків. Відбудова веде ся місцевими робучими силами і селяни постійно доставляють підвод. По воєнній бурі забрав ся нарід з подвоєною енергією до праці. Найбільше працюють люди по полях більших земельних посілостий. За роботу в поли платить ся після урядової тарифи 1 К 60 сот., 80 сот денно і нічого: 1 К 60 сот. дістає той, чия робота є зовсім видатна, 80 сот. той, хто працює менше видатно, а а нічого не платять тому, чия робота зовсім неуспішна.

Хочемо остерегти наших селян з цілого краю, щоби підчас можливої, хоч не імовірної впрочім, евакуації (виселеня), шанували великі пасовиска: в Жидачівщині підчас тогорічних великих боїв селяни втікали з дітьми і своїм добром, худобою то що перед боєвою лінією. Деколи неможливо було їм гнати худобу дорогами, а деколи не можна було її навіть встерегти. Тому то дуже часто худоба розходила ся по пасовисках, що належали до чужих властителів, пасучи ся там. Тепер ті пошкодовані властителі якими є в Жидачівщині властителі дворів, позивають селян о відшкодованє. Судовими знавцями в таких процесах є дідичі. Звичайно таксують вони шкоду, заподіяну одною штукою худоби на двірськім пасовиску, досить високо. Таким чином селяни із сіл Володимирців, Побережа, Лютинки поплатили дідичеви по кілька тисяч відшкодованя. Тому нехай селяни, які перед боєвою лінією женуть худобу, женуть її так, щоби не сходила на чуже пасовиско.

Премії на засіви виплачують вже власти властителям більших посілостий.

Наші селяни декуди в Жидачівщині тепер мають дуже мало Проте їх жертвенність на воєнні цїли не зменшила ся. В податковім уряді в Журавні збираєть ся на Червоний Хрест і на воєнні цїли. Кожду жінку, яка бере військовий причинок, заохочують там до добровільних жертв на воєнні цїли, а з окрема на Червоний Хрест. Селянські жінки слухають доброї ради і часть свого причинку дають на воєнні цїли. В той спосіб зібрано вже в податковім уряді від сільських жінок кільканайцять тисяч корон. Зібрані суми відіслано і далі відсилає ся на Червоний Хрест і на польскі легіони.

Відбудова Галичини.

Утворенє будівельних експозитур.

Правительство заснувало централю для відбудови краю, яка має займити ся працею для господарського двигнення краю. По думці статуту для тої централї утворило Намісництво Галичини покищо 16. будівельних урядів в отсих місцевостях:

1) В Бохні: для повітів: Бохня, Величка, Бжеско, і Краків. До відбудови в тих пятьох повітах є 1.813 мешкальних домів і 2.470 господарських будинків.

2) В Тарнові для повітів: Тарнів, Домброва і Пільзно. До відбудови в тих трох повітах є 2.470 мешкальних домів і 5.450 господарських будинків.

3) В Яслї для повітів: Ясло, Стрижів, Кросно, Горлиці і Грибів. В тих пятьох повітах є до відбудови 3.582 мешкальних домів і 3.300 господарських будинків.

Управу уряду для відбудови поручено ц. к. старшому інжинірови Мечиславови Маскови.

4) В Мельцу для повітів: Мелец, Кольбушова, Ропчиці і Тарнобжег. В тих повітах є до відбудови 2.538 мешкальних домів і 3.688 господарських будинків.

5) В Переворску для повітів: Переворск, Ланьцут, Ряшів і Ніско. До відбудови в сих чотирох повітах є 3.928 мешкальних домів і 6.233 господарських будинків.

6) В Ярославі є до відбудови 5.453 мешкальних домів і 10.579 господарських будинків в ярославскім повіті. Управу уряду для відбудови поручено ц. к. радникови будівництва Йоахімови Трачикови.

7) В Перемишли є до відбудови 7.246 мешкальних домів а в повіті 14.791 господарських будинків. Управу уряду віддано ц. к.

старшому радникови будівництва Евстахієви Панненкови.

8) В Сяноці для повітів: Сянік, Березів і Ліско. В тих трох повітах є до відбудови 2.335 мешкальних домів і 120 господарських будинків (з ліського повіту не подано господарських будинків). Управу поручено старшому інжінірови в краєвім, дороговім бюрі Володимирови Дидинському (Українець).

9) В Старім Самборі для повітів: Старий Самбір, Добромиль і Турка. В сих повітах є до відбудови 3.092 мешкальних домів і 2.373 господарських будинків. Управу уряду віддано ц. к. інжінірови Вікторови Лучковому. (Українець).

10) В Мостисках для повітів: Мостиска, Самбір і Яворів, де є до відбудови 4.701 мешкальних домів і 4.087 господарських будинків. Управу уряду поручено радникови будівництва в краєвім, дороговім бюрі Каєтанови Строньскому.

11) В Городку Ягайлонськім для повітів: Городок Ягайлонський, Рудки і Львів, де є до відбудови 3.558 мешкальних домів і 5 052 господарських будинків. Управу уряду віддано радникови будівництва, в краєвім, меліорацийнім бюрі Тадеєви Розвадовському.

12) В Любачеві для повітів: Цішанів і Рава Руська, де є до відбудови 4.479 мешкальних домів і 10.203 господарських будинків. Управу уряду віддано ц. к. радникови будівництва Владиславови Скочинському.

13) В Камінянці Струмиловій для повітів: Камінянка Струмилова і Радехів. В самім Камінецькім повіті є до відбудови 2.483 мешкальних домів і 4.869 господарських будинків. Управу уряду віддано радникови будівництва в краєвім меліорацийнім бюрі Андрієви Корнеллі (Українець).

14) В Стрию для повітів: Стрий, Сколє і Дрогобич, де є до відбудови 3043 мешкальних домів і 8.320 господарських будинків. Управу уряду поручено ц. к. старшому інжінірови Едвардови Бронарскому.

15) В Станіславові для повітів: Станіслав, Богородчани, Калуш і Долина, де є до відбудови 3.612 мешкальних домів, 5.878 господарських будинків. Управу уряду віддано ц. к. радникови будівництва Вікторови Будзинському.

16) В Жовкві для повітів: Жовква і Сокаль, де є до відбудови 2.927 мешкальних домів і 4.488 господарських будинків. Управу уряду віддано цивільному архітектови Людвікови Бальдвін Рамултови.

Завданєм урядів для відбудови, які є незалежні від Староств і підлягають безпосередно краєвій централї є відбудова знищених міст, громад, місцевостий, доріг, водопроводів і т. д. Вичислені тут уряди розпочали свою діяльність 15. липня 1916 р.

Розмова з полоненим салдатом.

Недалеко за буковинським фронтом стояв підчас недавних боїв движимий полевий шпиталь. Сюди зносили ранених прямо з бою. Ось-де в куті лежить ранений російський салдат. Його ранили під Кірлїбабою в ногу. Він так оповідав воєнному кореспондентови при австро-угорськім штабі про свою військову службу і свої пригоди:

Мене асентерували у вересни 1915, хоч передтим вже раз признали мене нездібним до військової служби. Я мусів зараз зголосити ся. Мене з другими новобранцями перевезено зелізницею з Харківщини до полудневої Бесарабії. Спершу казали нам, що ми будемо тілько військовими робітниками, та зараз вже я знав, що мене возьмуть на фронт. Почали мене і моїх товаришів учити воєнного ремесла. За той час були ми у своїх цивільних одягах. Я є властителем земельної посілости та мав при собі трохи гроший. А гроший треба було, бо хто їх не мав той тілько що третий день їв теплу страву, яку видавали салдатам з військових кітлів. Треба було отже купувати собі їду. Приділені до нас офіцири були хабарники а як би був підофіцирови не дав в кулак, то не міг би ся чоловік ні порядно виспати ні зїсти. Російські підофіцири дуже збогатили ся на війні, ті що на фронті, ще більше від тих, які є поза фронтом. Вони ділять ся один з другим хабарами, — а деколи до тої спілки приставали і офіцири. Хто би з жовнірів виступив проти такого підофіцира або офіцира зі скаргою перед старшими, того чекали тяжкі побої і болючі переслїдування. Для того кождий з нас волів видати копійку, щоби улекшити собі свою жовнярську долю, як виставляти себе на переслїдування підофіцирів. Наука і муштра тривали чотири тижні. Ми не могли собі купити на місци нового одіня і тому були ми брудні і обдерті. Відділи, що маширували від нас на фронт були лихо одїті. Від вимаршу на фронт сподівали ся ми всї поправи нашого положеня. І справді дві неділї перед маршом на боєву лінію було нам трохи ліпше. Ми дістали нове одінє і збрую, та якість того не була така добра як з початком війни. Оружя і скіри не бракувало. Нас торжественно заприсяжено а губернатор сказав до нас у своїй промові що побіда Росії і її союзників буде певна в р. 1916, що морська сила Німеччини побита, що нові держави прилучать ся до Росії, щоби з нею воювати проти неприятелїв. Ми не читали часописий то й не могли довідати ся, чи то що казав нам губернатор, правда. В марті наш полк, що мав число 411, відійшов в поле. Пять днів сиділи ми у вагоні а опісля маширували півтора дня ще і прийшли в околицю Камянця Подільського. Тут чули ми про величезні сили військ, про приготованя до великих боїв. Через три місяці стояли ми бездільно в однім селї та вправляли тільки два рази на тиждень. Що дня прочитували нам часопись, яка виходила в Камянци Подільськім та з неї ми довідували ся про самі побіди Англійців, Французів, Італійців і Росіян. Ми питали ся один другого пощо тільки приготовань коли пише ся про стільки побід. З кінцем мая одержали ми приказ до походу і прийшли на свої становиска коло Добринївців, яких 15 кільометрів від стрілецьких ровів. В початку червня стою я в боєвій лінії. Ми маємо подвійного ворога: Австрійців і Угрів перед нами та знаємо, що вони добре бють ся. Та гірші від них є наші офіцири і підофіцири, що йдуть коло нас і за нами, бо вони бють нас і мучать нагайками та женуть нас до приступу револьверами і машиновими крісами; се найстрашнійші і найбільші вороги російського жовніра. Мені здаєть ся, що не помиляю ся, коли скажу, що скількість російських жовнірів убитих офіцирами або тих, котрі собі наслідком безнастанних переслїдувань відобрали житє, становить велику часть загальних втрат російської армії. Наш полк після битви під Дєбринівцями мав такі великі втрати, що з цілих сотень (компанї) лишило ся 30—40 люда, — і тому його перенесли знова до Каменця Подільського; тут полк доповнено резервами і знов відослано його на фронт. Ми пішли знов до битви де примісток коло Жучки під Чернівцями. Кілько там впало російських жовнірів, і подумати того не можна. Мені здаєть ся що найбільше зливний дощ так не напоїв би землї водою, як її напоїли російські жовніри своєю кровю. Офіцири кричали все до нас: „Ми мусимо дістати ся до Чернівців, хоч би воно мало коштувати нас ц'лу армію“. І ми дістали ся до Чернівців, та по яких втратах! Нас знова взяли в зад з наших становищ, щоби нас доповнити резервами. По вісьмох днях ми йшли через Сторожинець, Селетин, Ізвор серед меньших боїв на Кірлїбабу. Тут стояв я тільки два дни на становищи, як мене при першім наступі Австрійців поцілила куля, і я попав ся в неволю. Нині я почуваю ся щасливим, що можу повідомити свою родину про мою неволю між добрими людьми та моє уратоване житє. Все ще в російських приказах говорить ся про лихе поведенє австрійських воєнних властий з російськими полоненими, та наші жовніри вже знають, що се тільки страшаки для них“.

Причинки і нешлюбні діти.

Закон з 26. грудня 1912 р. Вістник державних законів ч. 237 не робить ріжниці між шлюбними і нешлюбними дітьми, о скільки ходить про причинки на удержанє.

Практика однак виказує, що є між шлюбними і нешлюбними дітьми деяка ріжниця, та що треба сповнити деякі услівя, щоби одержати причинок на нешлюбну дитину.

Найважнійшою річю є, що мати нешлюбної дитини, яка старає ся про причинок мусить доказати перед причинковою комісією, що неправесним батьком нешлюбної дитини є покликаний до військової служби.

Коли справа була вже в суді і проти батька дитини видав суд вирок, то вистарчить предложити вирок комісії.

Гірше є, коли ся справа (про батьківство для дитини) не була переведена ще в суді.

Тут можуть бути два случаї а іменно: перший, що неправесний батько дитини. хоч не був до того судом приневолений платив на удержанє дитини, а другий, що не хотів своїй неправесній дитині дати удержанє.

Адміністраційний трибунал орік, що не має права до причинку на удержанє така дитина уроджена кілька літ перед війною, якої до тепер її неправесний батько не удержував. Виходить з того, що нешлюбні діти тільки тоді можуть одержати причинок на удержанє з приводу покликаня їх батька на війну, коли той батько їх дійсно перед війною удержував, або тоді коли вони (нешлюбні діти) уродили ся вже по вибуху війни чи короткий час перед її вибухом а мати ще не могла приневолити батька в судовій дорозі щоби він дитину удержував.

Отже н. пр. мати такої дитини, яка уродила ся пів року або давнійше перед війною не мала би права до причинку, коли сама удержувала через того пів року дитину і не жадала від батька звороту коштів удержаня.

Є воно і справедливе, бо причинок одержує просячий тільки тоді, коли покликаний до військової служби в послідним часі просячого про причинок удержував. В наведенім примірі батько не удержував перед війною своєї неправесної дитини, то й не може вона домагати ся причинку, бо з причини покликаня батька до війська дитина нічого не тратить: не мала перед війною удержаня від батька, то й не має тепер за него ніякого причинку.

Ходить тепер про те, як має мати нешлюбної дитини виказати перед причинковою комісією, що батьком тої дитини є той а той покликаний до військової служби.

Отжеж Міністерство справедливости видало ще в р. 1914 обіжник в тій справі; там каже ся, що коли нешлюбний батько не хоче добровільно признати ся до батьківства н. пр. тому, що його місце побуту є невідоме, мають суди по переслуханю матери яко свідків видати тимчасове посвідченє (без процесу), що ополченець Н. Н. є батьком тої а тої нешлюбної дитини.

Очевидко не подає ся свідків на то, що мати дитини мала полові зносини з батьком нешлюбної дитини але за те кличе ся свідків, що батько признав ся колись до батьківства або час до часу дав щось на удержанє дитини а тоги то вже вистарчить зовсім до того, щоби суд видав згадане посвідченє, а комісія на основі такого посвідченя признасть дитині причинок.

Суди поводять ся в таких случаях дуже зичливо до неправесних дітий і не роблять найменшої трудности при видаваню таких посвідчень. З такими справами нехай люди звертають ся просто до суду.

Полекші в належитостях від спадщин по військових особах.

Цісарський розпорядок з 25. вересня 1915 р. ч. 278. В. д. з. містить постанови, на основі якої можна користати з полекший стемплевих і податкових. Сї полекші відносять ся переважно до належитостий від спадщин по військових особах.

По думці ціс. розпорядку з 29. липня 1901 р. ч. 178. В. д. з. уважає ся військовими особами: 1) особи, які належать до оружної сили австро-угорської монархії; 2) тих, що служать в полевій жандармерії, та тих цивільних, що в своїм урядовім характері є приділені до служби в армії; 3) ті особи, які покликано до воєнних чинностей або до другої служби для воєнних цілий; 4) всі особи які роблять при армії добровільну санітарну службу; 5) полонених,

які попали ся нпр. в російську або італійську неволю або особи вивезені як заложники, вкінци тих, які мешкають в околицях відрізаних з приводу воєнних ділань від осідку суду.

Отже спадщини по всіх особах, які ми вичислили в уступі 1., 2„ 3., 4. і 5. є звільнені цілком або в части від стемплевих і переносних належитостий, коли спадкодавець 1) згинув на війні, 2) єго смерть є безпосереднім наслідком віднесеної рани або иншої хороби в часі служби на війні, 3) коли його признано за помершого. Ті отже спадкоємці, які по таких особах дістають спадок не потребують платити ніякої належитости від спадщини але тоді лише коли чиста вартість спадщини по відчисленю довгів і тягарів не перевисшає суми 20.000 корон. При спадщинах, яких чиста вартість не перевисшає суми 50.000 корон має ся платити тільки $^1/_4$ належитости, а при спадщинах вартости над 50.000 корон платить ся половину належитости.

Ті полекші признає однак закон тільки тоді, коли їх признаня вже підчас спису спадщинних актів сторона (спадкоємець, — той котрий має спадщину дістати) виразно жадає і тільки тим спадкоємцям які є споріднені зі спадкодавцем в простій лінії отже н. пр. може жадати увільнення від належитости син коли дістає спадщину по батькови, або батько коли одержує спадщину по синови, внук по дідови і дід по внукови, але не може жадати того увільнення н. пр. брат котрий бере спадщинний маєток по братови. Так само не буде платити належитости від спадщин подруга отже чоловік, що бере спадщину жінки і жінка, що бере спадщину чоловіка.

Коли спадкоємці дістануть зі суду візване до спису спадщинних актів мають виказати своє споріднене зі спадкодавцем і в означених висше случаях, коли заходять вимагані законом услівя, жадати признаня їм полекші чи увільнення від обовязку оплати стемплів і правних належитостий.

З огляду на те що селянські спадщини є звичайно дрібні і їх вартість звичайно виносить кілька тисячів корон, — спадщини по військових які є селянами або походять з менше засібних верств середного стану будуть з правила вільні від стемплів і всяких належитостий.

Казка про Добробит.

Був то собі колись Добробит. Не знаю, чи хто з вас особисто затямив його, тож мушу описати вам отсе його так, як мені описував небіщик моєї баби тітчаний стрик.

Старий Добробит, то була особина на скрізь неморальна. Головна його засада була: як єсть, то шелесть! А що з роду був він Добробит, то все було у него чим шелестіти. Любив він попоїсти — ховай Боже — і животину носив перед собою таку, що свої коліна видав тільки в сні, в благословенних споминах своєї молодости. А що пива, меду і всякого напитку також за пліт не виливав, се навіть не уйшло уваги старого преподобного Нестора літописця, котрий і приписав йому що: „Руси же єсть веселие пити“.

Що був лінивий, се розуміє ся само собою; куди, бач, з таким животом та з пяною головою до праці нагинати ся! Тай по що йому мучити ся, коли він собі Добробит, і йому мабуть той із очерету гроший доносив! Але за те до бійки, до лайки і до любощів кров у него була страх горяча, а про його гордість уже й говорити не буду. Одним словом, як єсть сім гріхів головних, так усі вони немов би прописані були на його червонім, одутім лиці, в його невеличких, товщем заплившиx очинятах.

Ходить було ота помана по нашім краю, наприндить ся і через губу не плюне, а тільки знай сопе, і де тільки поверне ся, всюди жита, пшениці трави в хлопа, всюди ліси темні та беземжні, ріки та стави повні риби — одним словом — добробит. А він ходить собі та все співає на ціле горло:

Де єсть руська вітчина?
Де пшениці, ячменя,
І де жита єсть досить,
Куди голод не гостить.
Ой на на! Ой на на!
Ой там руська вітчина!

Давно говорили йому панотчик:
— Ей, небоже! Покай ся, поправ ся, бо то не добром пахне!

Але він і ухом у той бік не веде!

— Шо мені! — каже. — Я прецінь Добробит! Скорше мене зо сьвіта зведуть, ніж би я мав свою натуру змінити!

— А ти думаєш, що не зведуть?

— Ну, нехай пробують! — кричить Добробит. — Хто посьміє?! Адже се не добром пахне, се кримінал!

— А от побачиш! Найдуть ся такі, що посміють і нічого їм за се не буде.

— Е — каже Добробит, — вовка бояти ся, то й у ліс не йти! Певна річ, що всі ми помремо і до чорта в зуби підемо, але хто би собі тим голову сушив! Що було — бачили, що буде, того не знають люде, і ви, панотче, не знаєте. А ось ліпше нуко випиймо по добрій повній тай затягнім, щоб аж гори лунали:

Я ніколи не згину,
Бо веселю родину!
Ой ну ну! Ой ну ну!
Бо веселю родину!

Отак гуляв собі мій Добробит і гадки не мав. Аж бух! Одного дня ні сіло ні впало прийшов „ферделюнок“ від пана Гопмана: завтра на осьму годину рано такий а такий Добробит має ставити ся в канцелярії!

Перший раз від рову у нашого Добробита забігали мурашки поза плечима. Чого тільки може хотіти від мене пан Гопман? Адже податки я всі заплатив, у праві ні з ким не стою, „штрофу“ ніякого на мні нема, а так, знайомити ся з паном Гопманом не маю охоти. Бог з ним! Та що діяти, коли наказ, то треба йти.

На другий день раненько казав Добробит запрягти коні тай поїхав ставити ся до пана Гопмана.

— Слава Ісусу Христу! — сказав він чемно, входячи до канцелярії.

— А, чін топри, чін топри! — сказав пан Гопман. — А, шо ви за єдна, кльопа, чого вам трепа?

— Та я, прошу пана, Добробит. Пан мене чогось кликали. Ось і ферделюнок.

— Ага, ага, то ви Топропит! Топре, топре пане Топропит, сітайте! Маємо тут тещо на вас поховорити.

— На мене?

— Ну, на вас, за вас, про вас, все отно. Скажіть мені, пане Топропит, я чула, що у вас є шпихлір громацкий?

— Та є.

— А мноха там на той шпихлір спіша?

— Та є жита тисяча кірців, пшениці щось до пятьсот, а вівса бачу буде до пятнацятьсот.

— Хо, хо, хо! То топре! То душе топре; Нам акурат стілько треба.

— Вам, пане Гопман?

— Ні, не мені самому! Пан старший від війска пише, що йому трепа. Так ви, пане Топропит, посволите, шо ми собі то спіша саперемо?

— Ба... ба... а то яким правом? — пробовкнув зачудуваний Добробит.

— Ну, ну, ну! Не тумайте, шо ми сатармо! Ні, ми не такі люте. Ми вам тамо таку оплікацію, росумієте?

— Яку оплікацію?

— То такий папір, шо його мошете сховати.

— А можна його їсти, як хліба не стане?

— Ах, клюпа ви кльопа, пане Топропит! Ха! ха! ха! їсти! Вам лиш апи їсти! А знаєте ви, Топропит, шо то є фатерлянд?

— Ні, пане, не знаю.

— Ой, ой, ой! — закричав пан Гопман, ухопив себе за голову і почав скакати по канцелярії. Добробит думав, шо пана раптом зуб заболів, а то пан Гопман дивував ся, що Добробит не знає про „фатерлянд“.

— Ну, слухайте, пане Топропит, — сказав пан Гопман, вийойкавши ся троха — не путьте смішна! „Фатерлянд“, то є війско, старші, і я! Тля того „фатерлянд“ кошта кльопа повинна віттати все, що має, і то ще са мало путе.

— Ба, пане Гопман, а як я сам з голоду згину?

— Клюпа кльопа! Апи „фатерлянд“ сторов пув, а кльопа все путе! Не схинеш; а ті оплікації, про котрі я топі касав, вони путуть топі носити проценти.

— Я, пане, процентів не хочу.

— Не хочеш? То й ще ліпше. Я то сарас сапишу до протоколь. А по спіша я сарас пішлю, щопи сапрали.

— Ні, пане, я не пристаю на то. Аиуж у мене не зародить, то що я тоді буду робити?

— Е, — не сародить! Тільки працюй топре, то все тобі сародить. А я чула, пане Топробит, шо ти туше лінива, ропити не хочеш! Слухай, непоше, апи я пільше са таке не чула!

— А вам, пане, яке до того діло? — огризнув ся Добробит, котрому нарешті за богато стало тої науки. — Адже я до вас не йду хліба просити, а ось ви до мене прийшли!

— Що? як? ти так то мене сьмієш палакати? — крикнув пан Гопман. — Ей, амстінер! Bank heraus! Вліпіть йому!

Ще наш Добробит і не оглянув ся, а вже лавка в сінях стояла готова і ціла юрба гайдуків ухопила його і вліпила йому так, як йому ще з роду ніхто не вліпив. Потім повели його на ново перед пана Гопмана.

— Пане, — почав було Добробит, — яким се правом ви —

Але пан Гопман перебив його:

— Мовчи, кльопа, і не каши нікому! Ось моє право!

І він луснув рукою по великій, у свинячу шкіру оправлений книзі.

— Вмієш читати?

— Ні, пане, не вмію.

— Ну, то мовчи! Ось тут моє право, параграф емеремеремрем! А тепер скаши мені, пане Топропит, є в тепе хроші?

— Та щось троха є.

— Що то значить: троха? Ти каши просто, кілько є?

— Та буде там з десять тисяч.

— У, тесять тисяч! І на що топі, клюпа кльопа, стілько хрошей? Шо ти з ними ропиш?

— Положив у скриню тай лежать. Їсти не просять, а так про чорну годину, пане, най ся не пригаджає.

— А шо, чи я не касала? — радісно крикнув пан Гопман. — Де клюпа кльопа знає, шо с грішми ропити! А фатерлянд потрепує хроші, похато гроші! Не п'їй ся, пане Топропит, воно топі не пропате, а тістанеш оплікацію.

— Щезайте ви, пане, зі своїми оплікаціями! — скрикнув Добробит, сам себе не тямлячи зі злости.

— Шо? як? Ти мені сьмієш? — запінив ся пан Гопман. — Амтстінер, вліпіть йому!

Куди, куди смирніший став наш Добробит після того, як йому другий раз вліпили. Побачив неборака, що з паном Гопманом таки не жарти.

— Переш оплікації, клюпа кльопа? — крикнув йому Гопман.

— Та беру, прошу пана.

— Ну, так пуло срасу ховорити! А слухай ти кльопа! Я чула, шо в тепе коні є топрі.

— Та є, прошу пана.

— Похато?

— Десять пар.

— Тесять пар! Чи ти стуріла? На шо топі стілько?

— Та так, пане, свого ховання. Продати лучить ся то продам, а ні, то нехай ховають ся.

— Слухай, пане Топропит, фатерлянд потрепує коней на війну. Топі дві пари тосить, а на решту тамо топі квіт.

— Що мені з того квіта?

— Сховай! Колись як у касі путуть са похато хроші, то тістанеш саплату. А коні я скашу сапрати.

Добробит у потилицю почухав ся і нічого не сказав.

— Слухай, пане Топропит, — говорив далі пан Гопман — похато ти маєш круту?

— Та богато не богато, а так, стілько, що для мене вистарчить.

— Клюпа кльопа, я не того питаю, але скілько морків?

— Як посаджу морков, то й морков родить ся, — сказав Добробит.

— Ой, ой, ой! — закричав знов пан Гопман мов на зуб. — Що то са клюпа кльопа! Вона навіть не снав, шо то морк! А як ше ти поле міряла?

— Ми, пане, на прути.

— А мнохо прута маєш?

— Та буде щось со сто.

— Ну, нікс травс не путе. Я кашу переміряти. Тохо топі са много. Тосить топі твацять. А решту вітпишемо тля мохо прата фон Дравсен.

Добробит тілько очи витріщив.

— А слухай но ти! А много ти платиш потатка?

— Ой, пане, много, по десять дутків з прута поля.

— Ха! ха! ха! І то насиває ся мнохо? Ха, ха, ха! Віт нині с морка путеш платила по пять сріплом, росумієш?

— Ні, не розумію.

— Ну, то як сопі хочеш. Се ти швитко сросумієш. А де ти пасеш хутопа?

— Та в лісі.

— А чия то ліс?

— Та божий.

— Що? як? Поший?

— Ну, так. Пан каже, що то його, а хлопи кажуть, що їх. А я одно кажу: ані пан його не садив, ані хлоп, значить — божий. А вживати вживаємо.

— В лісі хутопа пасти не вільно! Ліс панський! Ось патент! — крикнув пан Гопман.

— А кудиж я з худобою подію ся, коли й поля уриваєте?

— Тівай ся, кути хочеш! Хоч поріш, хоч у стайні терши, а в лісі пасти не вільно, — крикнув Гопман.

— Ні, пане! — крикнув і собіж Добробит, чуючи, що в нутрі у него немов щось обриває ся. — Зо мною вже робіть що хочете, але за худобою я обстану і не попущу. То не може бути! То загибіль!

— Мовчи, клюпа кльопа і йти то тома! — тупнув ногою Гопман!

— Ні, пане, не буду мовчати і не вступлю ся з відси. Той патент мусить бути скасований!

— Що? як? Ти сьмієш? Амстінер, вліпіть йому!

— Ліпіть, кілько хочете — кричав Добробит — хоч на смерть убийте, але я свого не попущу ся.

— Вліпіть і сапріть! — сказав пан Гопман і пішов до дому обідати. — Pfui, wie man sich mit diesen tummen Bauern herumplagen muss! — зітхнув він, вийшовши з урядового будинка.

Добробит дістав що дістав у те місце, відкіля ноги ростуть, а в додатку просидів ся в арешті з пів року, доки пан Гопман не пригадав собі його і не казав випустити. Насунувши кучму на очи і не озираючись пішов до дому.

Дома він застав такі порядки, що й своїх чотирьох стін не пізнав.

Що стало ся з ним дальше, про те історія мовчить. Чи він умер, чи перевродив ся, сего годі змiркувати. На всякий спосіб той Добробит, який сьогодні живе між нами і який усім нам так добре відомий, зовсім не подібний до тамтого старого. Наш Добробит тихий, смирний, працьовитий, ощадний, моральний до остатньої нитки, одним словом — чисте противенство старому. А головно, наш Добробит дійствує з уповажненя і за потверджeнєм з гори. Кілька разів бачилось уже навіть, що ось-ось буде по нім, але завсїгди в саму пору виходило розпоряджене: добробит має бути! І справді, Богу дякувати, маємо його й до нині. Давньої грішної вдачі не лишило ся в нім ані сліду. Хиба тілько крізь сон часом промурмоче, тай то на жалібну нуту, першу стрічку пісеньки:

Де єсть руська вітчина?

Дальші стрічки він забув, хоч у лоб йому стріль.

НОВИНКИ.

Час відновити передплату на „Свободу“ за другий піврік 1916 р. Хто не заплатить, сему здержить ся висилку газети. „Свобода“ коштує до кінця року 3 К.

—

Важне для рекламованих. Міністерство краєвої оборони зарядило, що на случай евакуації навіть особи, які належать до війска, але є рекламовані можуть лишити ся на місци і не голосити ся до війска. На основі того розпорядку міністерства зарядило намісництво, щоби староства зарядили спис тих всіх рекламованих з війска, які на случай евакуації (виселеня місцевости перед неприятелем) будуть могли лишити ся дома. До таких мають належати: всі, що остають в публичній службі, отже війти і громадські писарі, дальше ті, що працюють по ґазових і електричних заведенях та водопроводах, урядники найважнїйших кредитових заведень (кас), шпиталів, домів для бідних і сиріт, аптикарі, лікарі і ветеринарі, відповідне число комінярів та инші, які є конче потрібні для служби здоровля або публичного безпеченства (поліція), вкінци всі більші самостійні рільники і урядники більшої земельної посілости. Всім тим особам, які будуть могли лишити ся на місци, мають бути виставлені окремі леґітимації (посвідченя), заосмотрені урядовою печатю, а в тих посвідках має бути покликаний згаданий міністеріяльний розпорядок.

З воєнної адміністрації Галичини. Дня 13. липня відбуло ся в намісництві в Бялій осьме з черги засїдане краєвої комісії для воєнних чинитьб. Проводив в заступстві Й. Е. пана намісника радник двора Шультіс. В засїданю взяли участь: член Виділу краєвого Кивелюк, представник військової територіяльної области майор Кукутш, представник інтендантури І. корпуса старший інтендант І. кляси Фуґлевич, представник краєвої дирекції скарбу Навроцький, референти намісництва: радник намісництва д-р Вавравш і староста д-р Шварц. Переведено наради на 832 справами, які відносять ся до претенсій за доставлені або виконані чинитьби з повітів: бохенського, хшанівського, горлицького, грибівського, ярославського, ясельського, краківського, мисленицького, освенцімського і велицького. Про 772 справи рішено мериторично, прочі справи постановлено відступити ц. і к. інтендантурі до безпосередного полагодженя, або звернути їх першій інстанції для доповненя. Про се звіщають нас урядово. Уважаємо вказаним пригадати нашій суспільности урядово оповіщений вислід двох попередних нарад тоїж самої краєвої комісії для воєнних чинитьб. Отже на засїданю, яке відбуло ся дня 25. і 26. мая с. р. полагоджено 2.088 справ відшкодованя за воєнні чинитьби з отсих повітів: хшанівського, горлицького, краківського, мисленицького, вадовицького, грибівського, освенцімського, ясельського і калуського та коломийського. На нарадах тоїж самої комісії на днях 27. і 28. червня полагоджено знова 2.079 справ про відшкодованя за воєнні чинитьби в десяти повітах західної Галичини та двох повітах східної Галичини: калуськім і коломийськім.

Підполковник Казимир Гужковський перенесений до Сокаля. Перед 10 місяцями обняв управу дрогобицького староства ц. і к. підполковник Казимір Гужковський. Повіт віджив під його розумною, світлою і доброю управою. Населене зазнало під його правлїнєм в повіті всіх добродійств справедливої і приязної для него адміністрації. Всім і кождому з окрема в повіті, і найменшому, був сердечним опікуном. У народу добув собі почесну назву: „наш добрий, старий батько“. Серед дуже складних відносин найбогатшого в Галичині повіту, де стрічає ся зі собою стільки суперечних інтересів, виявив підполковник Гужковський богато політичного такту і талану. До того, він людина великої духової і товариської культури. Тепер він перенесений до Сокаля.

Новий віцепрезидент краєвої шкільної ради. Доносять з Відня, що віцепрезидентом краєвої шкільної ради іменовано д-ра Фридриха Цолля молодшого, професора краківського університету і надано йому IV. клясу ранґи. Новий віцепрезидент мав у краківськім університеті катедру приватного австрійського права.

Позички у воєннім Кредитовім Заведеню. Після звіту воєнного Кредитового Заведеня до дня 1. липня признало воно отсі позички:

57	фінансовим інституціям на	44,561.760 К.
1305	властителям дібр на	154,158.780 „
89	земельним арендарям на	3,360.000 „
2904	селянам на	20,320.580 „
161	купцям і промисловцям на	9,581.360 „
450	властителям міських реальностий на	4,065.300 „
разом 14 946	пошкодованим на суму	246,056.720 „

На рахунок тих позичок виплачено досі готівкою кругло 89.000.000 К.

Приїзд Інвалідів-Українців з Росії. Д. 5. липня приїхали з російської неволі до ц. к. резервового шпиталю в Ляйтмеріц отсі жовніри Українці: Володимир Рудовів, Олекса Пас. Стефан Стефанюк (1 комп. польського леґіону), П. Цуцилюк, Атанас Граничка, Іван Клек, Василь Вархета, Андрій Хомин, Олекса Гараш, Василь Пилипів, Юрій Москалюк Михайло Губич, Теодор Волошин, Василь Гринишин, Михайло Лазко, Тимко Киш, Микола Рудий, Лейзор Роттенберґ, Андрій Цяпка, Осип Шилобський, Юрій Слухиняк, Конрад Базів, Ілько Гребеняк, Іван Кукуляк, Антін Матушко, цивільний, Іван Гольорка, Микола Михайлюк, Микола Шаверський, Іван Гає, Василь Фоличко, Іван Яськів, Василь Гуцуляк, Михайло Пибран.

Краєва комісія для опіки над вертаючими домів жовнірами в Галичині. Оногді утворено краєву комісію для опіки над вертаючими домів жовнірами в Галичині. Склад її ось такий: Президент: намісник краю бар Діллер, заступники президента: краєвий маршалок Незабітовський, римо-кат. архіепископ львівський д-р Більчевський і греко кат. станиславівський епископ д-р Хомишин. Краєва комісія поділена на три окружні комісії: президентом львівської окружної комісії є архиепископ Більчевський, заступниками: архиепископ Теодорович, гр. Пінінський, гр.-кат. ген. вікарій Білецький і Петро кн. Сапіга. Президентом краківської окружної комісії є епископ кн. Адам Сапіга, заступниками д-р Лєо і Адам Федорович; президентом перемиської окружної комісії є Владислав кн. Сапіга, заступниками правительственний комісар Лишковський і митрат Левицький. Управителем бюра краєвої комісії є радник двора Брікнер. Адреса бюра; Краків, ул. Чиста, ветеринарійний інститут.

Опіка над воєнними інвалідами. На днях видало міністерство внутрішних справ розпорядок про орґанізацію посередництва праці для воєнних інвалідів. Після сього розпорядку посередництво праці для інвалідів є урядовим ділом, супроти чого інституції, яким правительство поручило було посередництво праці для інвалідів, будуть ц. к. урядами. Найвисшим таким урядом буде міністерство внутрішних справ, що виконувати-ме начальну управу і надзір над краєвими централями і повітовими відділами посередництва праці для воєнних інвалідів. Ц. к. краєва централя посередництва праці для інвалідів буде займати ся: утворенєм як найбільшої скількости посад для інвалідів, посередництвом в роздаваню таких посад, вишуканєм занятя для інвалідів по промислових підприємствах, роздаванєм потребуючим немічним жовнірам запомог до часу, заки знайдеть ся для них відповідна праця, удержуванєм евіденції всіх інвалідів краю, управою і надзором над ц. к. повітовими відділами посередництва праці. Краєва централя складаєть ся з бюра, якої управитель є іменований міністерством внутрішних справ, з кураторії і з окремого ц. к. краєвого заведеня посередництва праці. Бюро централї має виконувати зарядженя міністерства внутрішних справ, вести надзір і поучувати краєве заведене і повітові відділи посередництва праці для воєнних інвалідів, вкінци виконувати рішеня кураторії. Кураторія складаєть ся з президії іменованої правительством, з представників роботодавців і інвалідів як робітників, вкінци з фахових дорадників. Завданєм кураторії буде: поучувати як

найширші круги населеня про конечність дати працю інвалідам, удержувати зносини з управителями промислових підприємств і другими роботодавцями і виєднувати у них роботу для інвалідів, видавати фахову опінію в правних, заробкових, технічних, санітарних справах при посередництві праці для інвалідів. Повітові відділи нового заведеня будуть в области повіту вишукувати занятє для інвалідів, удержувати евіденцію роботодавців в повіті і немічних жовнірів в повіті, які потребують праці. На чолі краєвої централі посередництва праці для воєнних інвалідів в Галичині стоїть ц. к. намісник.

Нові 10-коронові банкноти. Дня 25. липня с. р. розпічне австро-угорський Банк в своїх головних заведенях у Відни і Будапешті та всіх філіях видавати банкові 10 коронові ноти з датою 5. січня 1915. Банкноти будуть широкі на 150 міліметрів, високі на 80 міліметрів, а мати муть подвійний текст, з одної сторони німецький, з другої угорський. На обох сторонах будуть ріжні краски і рисунки. Майже три четверті формату займатиме образ, а на другій части водний друк.

Важне для відвіджуючих шпиталї. Урядово оголошують: Намісництво зарядило, щоб у всіх цивільних шпиталях і всякого рода инших цивільних заведенях опіки, особам відвідуючим хорих був дозволений вступ в обсяг заведеня лиш по показаню посвідки лікарської, що відвідуючий був в часї від початку війни з корисним вислідом щеплений від віспи.

Вісти з Радехівщини. Житє в Радехові спокійне, хоч з фронту над Липою, про котру пише ся в воєнних звідомленях, чути відгомін гармат. Люди привикли до него і остають при своїй щоденній праці. Всякі власти, як: старосто, суд, почта, урядують на місци. Зелізничне получене зі Львовом є правильне. Жидівське населене виїхало ще з початком російської офензиви. Христіянська людність переважно лишила ся. Селянські господарства, в яких працюють майже всюди тільки жінки і діти готовлять ся до жнив. О скільки погода поправить ся, жнива заповідають ся гарно.

Луцк і Дубно. У часї теперішних битв не потерпів Луцк, бо хоч позиції знаходили ся у безпосереднім сусідстві міста, їх доля рішила ся деинде. так, що залоги опустили ті позиції, заки надійшли російські війска. Зелїзничий дворець солідний; він лучить кілька зелїзничих лїній, що йдуть у ріжних напрямах. Ті лінії лишили ся майже неушкодженими. Денеде тільки міст знищений і дворець надпалений. Телефонічну сіть в околиці австрійські війска удосконалили й поширили. В Луцку були великі склади провіянту й воєнного матеріялу, але Австрійці успіли або вивезти переважну часть тих матеріялів, або знищити. На екцеси військових властий населене не жалує ся. Не лютували ніякі епідемії. Більше знищене від Луцка — Дубно. Та се знищене походить з серпневих битв минулого року. Тоді знищено богато домів, спалено будинок духовної школи і т. д. Тепер до давних шкід не прибуля ніяка нова, бо місто знайшло ся поза сферою ділань армії.

Австрійські збігці в Румунії. Число австрійських збігців, що вспіли втечи перед російським військом виносить 40,000. Вони поселили ся в пограничних місцевостях Румунії — половина з них се Жиди. Румунське правительство постановило, що збігці румунського походженя можуть перенестись в глубину краю, прочі мають виїхати до Австрії.

Арештоване виновника сараєвського заговору. Коли болгарські війска зайняли Ніш, приступили до перешуканя тамошнього архіву. В одному фасцикулї актів найдено плян замордованя бл. п. наслідника престола, назвиська сербських офіцирів, які мали брати в сім злочині участь. Назвиська тих офіцирів закомунікована управам таборів полонених. В той спосіб удалось віднайти в таборі полонених в Гредіг в Долішній Австрії учасника сараєвського морду полковника Радовіча. Доходженя потвердили вповні підозріне Полковника сейчас арештовано, та відставлено до Сальцбурга, де стане небавом перед воєнним судом. Виявляєть ся, що згаданий полковник брав участь також в замордованю сербського короля Олександра та його жінки Драги.

Новий губернатор занятих областий Галичини і Буковини. Петерсбурські дневники доносять, що генерал-губернатором добутих областий Галичини і Буковини іменовано Трепова. Звертає се загальну увагу, що гр. Бобрінському, який був передтим губернатором тих областий, не повірено знова того уряду. Зачувати, що також і правительство не було вдоволене способом правлїня Бобрінського. Московські дневники пишуть, що на місце Трепова буде іменований Стишинський предсїдателем виділу для боротьби проти німецької гегемонії. Стишинського уважають крайним реакціонером.

Лови на людий. З воєнної пресової кварири доносять: Приказ, знайдений у італійських бранців обіцяє за кождого полоненого жовніра австро-угорської армії 20 лїр, за кождого підофіцира 30, а за кождого офіцира 60 лїр. Приказ той, маючи на оці кухольну хисть у Італійців, каже до жовнірів: „Поводіть ся обережно як на ловах. Старайте ся окружити неприятельську стежу і убити команданта, а прочі здадуть ся вам. Втратите що правда 30 чи 60 лїр за провідника, але тим лекше заробите стільки разів по 20 лїр, скільки жовнірів возьмете в полон. А крім того ще одна користь. Проти малого числа людий, що уміють відповідно поводити ся, не може богато вдіяти неприятельська артилєрія, а навіть до них не стріляє. Тому далї на лови Австрійців.

Новий вибуховий матеріял. Один інжінїр в Сполучених Державах північної Америки винайшов нове средство вибухове о незвичайній силї діланя. Новий вибуховий матеріял поміщений в стрілнї, не розриває металевого плаща в кусники та відломки, що розприскують ся на всі сторони, але в хвилї вибуху при теплї 1400 степенїв Цельзія стоплює метаь плаща та розприскує його в незвичайно горячих краплях довкруги. Краплї, які падають на землю, є такі горячі, що топлять зерна піску. Крім сего в місци упадку бомби повстає велика вирва, глибока на 12 метрів. Фабрикація тої нової вибухової матерії є дуже легка, а небезпека вибуху при перевозї дуже мала. Коли дійсно дасть ся впровадити в уживанє се смертоносне средство, прибуде до істнуючих способів нищеня ще одно нове не менше грізне средство.

Пожар палати грецького короля під Атенами. Як нам донесено, палата короля Константина та сумежні ліси станули в пожежі. Огонь, який правдоподібно підложили сторонники Веніцельоза, вибух досвіта від разу в кількох місцях; втікаючого короля, який вкінци втратив притомність, принесли жовніри на руках до найблизшої стації. По послїдним вістям огонь пошираєть ся дальше та загрожує Атенам. Доси згоріло понад 10 тисяч гектарів ліса. Що до скількости жертв в людях, донесеня є на разї не згідні: Одні подають їх на кілька соток, инші на 32, в тім числї 28 мущин.

Штани замість мішка. В одній місцевости громада селян чекала перед урядом на муку. Коли одному селянинови не стало терпцю стояти на кінці гусака, пролїз ся крізь товпу при помочи ліктів та ніг. Коли однак дійшов до цили, запримітив що в товпі згубив мішок на муку. Призадумав ся на хвильку, — здіймив ногавиці, які були одинокою одїжю його долїшної части тіла, звязав їх в долинї та попросив, щоб йому в той штучний мішок насипали муки.

Великі втрати серед російських офіцирів. Російські часописи з найбільшою журою обговорюють втрати в російськім корпусї підчас теперішної офензиви на Волини, в Галичині і Буковині. Згинуло більше як пятнайцять тисячів офіцирів. Причинив ся до того головно приказ Брусілова, яким заборонено офіцирам ховати ся за жовнірами, що наступають, а брати діяльну співучасть в наступі. Недостача офіцирів дійшла до найвисшої точки і тому вправляєть ся на офіцирів вже молодих студентів уроджених в 1898 і 1899 р.

Столїтний ювілей папіросів. Дивним видаєть ся, що перед 100 лїтами загал не вживав папіросів. Папіроси курила лиш аристократія та дипльомати. Виробльовано їх в Гамбурзї, де один купець, який довший час перебував за границею, заложив першу фабрику папіросів. Вони були тоді звісні під на звою „цігаретас". Загальне вживанє папіросів розповсюднили в Европі доперва армії Наполеона в часї своїх походів на підбій Европи. Папіроси роблено тоді з краяного тютюну, який всипувано до рижових стебел. Підчас наполеонських воєн, коли фабрика не могла одоліти запотребованю жовнірів та населеня, почали вживати в місце рижових стебел звичайного паперу, який перфумовано досить сильно, щоб не було чути неприємної вонї спаленої тутки. З Гамбурга промостили собі папіроси до Петрограду; тут найшли вони численних купців, а російські торговці почали закладати власні фабрики папіросів.

Великі спеки в Америці. Від кількох днів настала в Новім Йорку велика спека; горяч доходить до 40° в тіни. Около 200 осіб вмерло вже в наслідок сонїшного удару.

Кілько коштує війна? Дотеперішні воєнні позички Австро-Угорщини виносять до 17 міліярдів марок, а сю суму перевисшає ще позичка Німеччини і Англії, з яких перша позичила на воєнні цїли 35·5 міліярдів марок, друга 18·8. Місячні кошти війни виносять в Англії пересічно 2·5 міліярда марок, в Німеччині 2 міліярди, в Австро-Угорщині около 800 міліонів марок.

Українські селяни, ранені підчас битви. У вівторок минулого тижня підчас битви коло села П. у волинській гтбернії упав російський шрапнель на хату Микити Ливончука. Стрільно пробило дах і повалу і упало до компнати, убиваючи на місци Микиту Ливончука. Крім того відломки стрільна тяжко поранили присутних в хаті: 55-лїтну жінку убитотого Катерину, внука 9 лїтного хлопчину Михайла і внучку Ливончуків 7 лїтну Теодору, Ранених привезено на лїченє до львівського шпиталю. Батько ранених дітий а син убитого служить тепер в російськім війску. Хата згоріла.

Французські жінки против війни. Французький публіцист Ерве пише у дневнику „Вікторія", що в богатьох сільських повітах Франції жінки починають тратити патріотичний настрій і промовляють в спосіб, який вказує, що вони вийшли з духової рівноваги. Одні кажуть що вже не будуть управляти землї, бо коли не буде збіжа, то війна скорше скінчить ся. Инші жінки заявляють, що найпростійшою розвязкою справи буде не давати державі гроший. Ерве домагає ся, щоби сьвященники, учителї,, управителї громад старали ся переконати селянство, що його наміри радше продовжать як скоротять війну.

Новий цінник на збіже з нового збору 1916.

Перебірні ціни Воєнного заведеня для обороту збіжем.

В доповненю цісарського розпорядження з дня 11. червня 1916 В. з. д. Ч. 176 про займанє сьогорічного жнива установляє міністеріяльний розпорядок з дня 15. липня 1916. В. з. д. 219 ціни, на які Воєнне Заведене для обороту збіжем перебирати ме збіже і инші плоди рільничі сьогорічного збору. Ціни низше наведені розуміють ся за плоди призначені на цїли споживні і на пашу. На збіже призначене на обсїв установлені будуть дорогою окремого розпорядку окремі ціни.

Углядняючи піднесенє коштів рільної продукції, установляє міністеріяльний розпорядок на рільні плоди ціни висші як в останнім роцї; зазначити однак треба, що нові устійнені ціни з Австрії є низші як в Угорщині, а підвижка збіжевих цін не вплине на підвижку цін муки.

Залежно від часу достави, усталено дві тарифи, а се:

I. За збіже доставлене до 15. грудня 1916 належить ся, числячи за метричний сотнар:

За пшеницю або оркиш	38 кор.
„ жито	31 „
„ сумішку жита і пшениці	31 „
„ броварний ячмінь	36 „
„ пашний ячмінь	32 „
„ овес	30 „

Час достави належить доказати через предложене дуплікату набірного листа, або посвідки перевізного підприємства, млина або складу.

Як бачимо, ціна пшениці підскочила в порівнаню з минувшим роком о 4 К на метричний сотнар, жита о 3 К, ячменю о 6 К (зглядно 8), вівса о 4 К.

II. За збіже доставлене по 15. грудня 1916 належить ся за кождий метричний сотнар:

За пшеницю і оркиш	35 кор.
„ жито	29 „
„ сумішку жита і пшениці	29 „
„ броварний ячмінь	33 „
„ пашний ячмінь	29 „
„ овес	28 „

III. Незалежно від часу достави устійнює висше наведений міністеріяльний розпорядок перебірні ціни за метр. сотнар за просо 28 К, за горох і сочевицю 55 К, за чільні бобоваті (фасолі і біб) 40 К, за відпадки сочевиці 30 К, за вику 26 К.

При сумішках як ціну належить уважати ціну найдешевшого плоду сумішки.

Щоби позискати висше згадані плати, мусить ся доставити збіже дорідне, належито очищене і сухе. Занечищене його насінєм хопт і бурянів не сміє переносити 2 процент загальної ваги (не обему).

Природна сумішка иншого чільного зерна не впливає на обнижене ціни, о скілько не перевисшає 3 процент. Збіже занечищене більше як 3-ох процентах чужим зерном мусить ся віддати по зниженій ціні. Найвисше законом допустиме потручене з сього титулу виносити може 15 процент перебірної ціни.

Спори що-до висоти потрученя між хліборобом а Военним зведенем для обороту збіжем зглядно його органами (комісіонерами) рішає повітовий суд, в якого окрузі находить ся збіже. Проти рішеня повітового суду можна внести відклик до восьмох днів. Присуд другої інстанції є рішаючий, неоспоримий.

Судове поступоване не звільняє хлібороба від відстави збіжа до диспозиції Военного Заведеня для обороту збіжем.

Перебірні ціни розуміють ся від стації заладованя, о скілько млин або склад, до якого збіже має ся після вказівок В. З. для обороту збіжем доставити, не лежить близше.

Кошти достави і заладованя на залізницю зглядно до млина або складу обняті є тими цінами.

Краєве Товариство господарське „Сільський Господар" у Львові.

НАДІСЛАНЕ.

АДВОКАТ

Др. Антін Горбачевський

переніс канцеларію з Чорткова до Дрогобича і веде її в домі „Народного Дому", при ул. Стрийській, І. поверх.

6—10 36

Оголошеня.

Матеріяли до календаря „ПРОСВІТИ" на р. 1917.

З огляду на те, що календар „Просвіти" на рік 1917 має появити ся значно скорше, ніж се було можливо зробити в сім році, проте Товариство „Просвіта" просить Вп. наших письменників надсилати:

1. **Оповіданя, новелі, нариси і т. п. найбільше на** пів аркуша друку, зглядно на 450 віршів у два стопці (8 сторін друку) теперішного формату календаря.
2. **Короткі статі на актуальні теми, ілюстровані** по змозі фотоґрафічними знимками або вільноручними рисунками.
3. **Фотографії відзначених військовою властю Укр.** Січ. Стрільців, а крім сего також жовнірів які поза У. С. С. служать в армії, осіб, котрі, перед війною визначили ся громадянською діяльностию, з додатком найважнійших дат з житя і діяльности.
4. **Військову термінольоґію** (зброя, походи, поділ війск, поодинокі частини оружя і т. п.)
5. **Фотографічні знимки** всего на тепер є актуальне.
6. **Самостійні, власноручні** рисунки пригожі для календаря.

Приняті твори будуть реруеровані після принятої товариством норми.

Товариство „Просвіта" у Львові, Ринок ч. 10.

З друкарні „Діла" Львів, Ринок 10. Видавець: „Діло", стов. зар. з обм. пор. За редакцію відповідає: Др. Степан Барав.